
Avskjedigelsen av JAMAs redaktør er en skam for den amerikanske legeföreningen

REDAKSJONELT

NYLENNAM

"A medical editor has to be a keeper of the conscience of a profession; if he tries to live up to this ideal he will be always getting into trouble"

Hugh Clegg (1900-1983)

Redaktør

British Medical Journal 1947-65

Riksrettssaken mot president Bill Clinton får de mest uventede følger. Den amerikanske legeföreningens avskjedigelse av George D. Lundberg, redaktør av Journal of the American Medical Association (JAMA), er et eksempel på dette.

Lundberg beskyldes av executive vice president (svarende til generalsekretær) E. Ratcliffe Anderson jr. i American Medical Association (AMA) for å trekke "JAMA inn i en stor politisk debatt som ikke har noe å gjøre med vitenskap eller medisin" (1). Bakgrunnen er Lundbergs beslutning om å publisere en artikkel om collestudenters definisjon av sex (2). Undersøkelsen viser at 59% av studentene ikke inkluderer oralsex i sin allmenne sexdefinisjon. Å publisere en slik artikkel ansees av AMA som en mulig støtte til president Clinton, og gav altså grunn til å avskjedige den kanskje mest suksessrike redaktøren i JAMAs 116-årige historie.

Det er grunn til å tro at avskjedigelsen avspeiler en sterk republikansk dominans i den amerikanske legeföreningen. Det er heller ikke utenkelig at politiske krefter som ble hardt rammet av den såkalte Sunbeam-skandalen i 1997 (3), nåser sitt snitt til å ta hevn. AMA solgte sin logo til en produsent av medisinsk utstyr, men måtte gjøre om handelen på grunn av massiv kritikk. Lundbergs åpne redaksjonelle holdning, herunder publiseringen av et temanummer om alternativmedisin 11. november 1998, har også vært lansert som mulige motiver for avskjedigelsen.

George D. Lundberg, som har vært redaktør av JAMA i 17 år, har utviklet tidsskriftet til å bli en av verdens ledendemedisinsk-vitenskapelige publikasjoner. Han har vektlagt høy vitenskapelig kvalitet, men har samtidig vært åpen for medisinens humanistiske sider og har initiert en aktiv helsepolitisk debatt. Lundberg har vært høyt respektert nettopp for sin personlige og redaksjonelle integritet. Han har argumentert for dyptgripende helsereformer i USA og sterkere offentlig styring, endog i Tidsskriftets spalter (4).

Avskjedigelsen av George D. Lundberg har vakt stor internasjonal oppsikt og er blitt kraftig fordømt i de mest anerkjente medisinske tidsskrifter (5, 6). Hendelsen er en skam for den amerikanske legeforeningen og en ulykke for den medisinske tidsskriftverdenen.

Mens JAMA har hatt en meget positiv utvikling under Lundbergs ledelse, har AMA tapt anseelse i de senere år (7). AMA har nedprioritert medisinsk-faglig engasjement til fordel for ren fagforeningsvirksomhet og har ikke vært i stand til å tilpasse seg en ny helsepolitisk virkelighet i USA. Foreningen har nå oppslutning fra under 40% av amerikanske leger, og muligheten for å rekruttere yngre medisinere, kvinner og svarte, som er underrepresentert, vil definitivt ikke bli større etter avskjedigelsen av Lundberg.

For andre medisinske tidsskrifter kan hendelsen i JAMA representere en trussel mot troverdigheten. Det er ikke underlig om noen vil spørre seg hva som skjer bak kulissene i andre organisasjoner. De fleste nasjonale legeforeninger utgir vitenskapelige publikasjoner, og både foreningenes og tidsskriftenes troverdighet forutsetter full redaksjonell frihet. Tidsskriftenes oppgave er blant annet å sikre åpenhet i organisasjonen. Dette kan til tider skape irritasjon og forårsake politiske spenninger, men sikrer på lang sikt både foreningens demokratiske grunnprinsipper og tidsskriftets kvalitet og autoritet.

For meg har George D. Lundberg gjennom mange år vært et faglig forbilde. At en slik høvdingsskikkelse er blitt offer for alle redaktørers skrekk, overgrep fra sine eiere, registreres med sorg og bekymring.

I stedet for å slå oss på brystet og si at noe tilsvarende aldri kan hende her, må vi uttrykke en kraftig protest mot det som har skjedd, slå ring rundt ytringsfriheten og arbeide systematisk for å sikre at den redaksjonelle frihetvedlikeholdes og forsvares i det daglige arbeid.

Magne Nylenna

LITTERATUR

1. AMA announces change of leadership at JAMA. (<http://www.ama-assn.org/advocacy/statement/99jan15.htm>).
2. Sanders SA, Reinisch JM. Would you say you "had sex" if...? JAMA 1998; 281: 275-7.
3. Ørstavik R. Legeforeningslogo til salgs. Tidsskr Nor Lægeforen 1997; 117: 3409.
4. Lundberg G. En amerikansk helsereform er uunngåelig. Tidsskr Nor Lægeforen 1993; 113: 1118-9.
5. Smith R. The firing of Brother George. BMJ 1998; 318: 210.
6. Horton R. The sacking of JAMA. Lancet 1998; 353: 252-3.

7. Nylenna M. American Medical Association - en kjempe i krise? Tidsskr Nor
Lægeforen 1995; 115: 71-3.

Publisert: 30. januar 1999. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.